

Вахтанг Кініані,
головний редактор
інтернет-видання «Історична правда»,
викладач магістерської програми
з журналістики УКУ

ПРО БОГА НА МАЙДАНІ¹

Обіцяв написати про ніч з 10-го на 11 грудня 2014 року. Спочатку хотів описати тільки кінець історії – «про Бога», але подумав, що іншої нагоди зафіксувати порядок подій, як я їх побачив, може й не бути, і занотував усе, що запам'ятав. Я – «сова», і в ті ночі, коли не був на Майдані, лягав тільки під ранок, вистежуючи, чи не почався штурм, й клянучи істериків, які анонсували «штурми» майже кожного дня.

Коли «Громадське» сказало, що «Беркут» наступає, зайшов у кімнату, глянув на сплячих дітей, викликав таксі і поїхав на Майдан, точніше, до Європейської площі. Внутрішні війська вже виставили кілька лав, перегородивши весь Хрещатик. Пройти не можна було. Носився уздовж цієї лінії, благав і кричав разом з кількома людьми на офіцерів – вони відвертались. Зі знайомих бачив там лише музиканта з групи «Немо» Анатолія Іванюка. Привітався. Зустрічалися востаннє якраз на Майдані, але в 2004-му.

Ще кільканадцять людей, які теж приїхали, стояли мовчки. Один чоловік кидався на ментів і кричав, що у нього на Майдані дружина і «будьте людьми, пустіть туди!» Марно. Так пройшло десь півгодини. Якби я знав, що не всюди Майдан оточений, то побіг би по колу, але нічого не лишалося, як щохвилини кидатись на людей зі щитами. Їм це набридало, і вони почали штовхати ними, щоб не підходив близько.

Побачив, як хтось проходить через кілька рядів ВВ [Внутрішніх військ]. Кинувся туди, махав посвідченням журналіста.

¹ Автор подав це свідчення як внесок до конференції «Бог на Майдані: реальність чи міф?» (Львів, 15.12.2016).

Цим «хтось» виявився Олег Царьов із двома амбалами. Його провів генерал-майор міліції у смушковій папасі. Я почав волати: «Пане генерале, не порушуйте законів, пропустіть пресу!» Той відвів кудись у бік Майдану Царьова і... повернувся. «Пожури», що не вдома, «бо тут небезпечно». Але його задовбали крики про порушення прав журналістів, і він розпорядився пропустити всіх, у кого були посвідчення. Таких було з уже доволі великого натовпу троє.

Між кордоном ВВ і рогом будинку профспілок орудували «комунальники» в помаранчевих жилетах. У руках – ножі, якими вони зрізали намети. Стояв КАМАЗ, куди вони скидали речі. Було дуже «жутко». На цьому відтинку були ці чуваки з ножами і я один. Пирнути було ділом техніки і бажання. На питання вони не відповідали. Думаю, що це були переодягнені менти, а не справді комунальники.

Проблема була в тому, що від рогу будинку профспілок до сцени Майдану є 50 метрів, і там уже стояли чергові лінії ВВ і «Беркуту». На Майдан не пускали. Побігав так хвилин десять. І тут мені допоміг ангел в особі відомого фотожурналіста Єфрема Лукацького. Я його запитав, як він сюди потрапив (бо прохід до протестувальників був неможливий). Він тихо кивнув головою вбік і сказав: «Намет „Батьківщини”». Спершу я не зрозумів... Виявилося, що можна було акуратно пройти через ще не знятий намет і вийти за спину ментам. До своїх! Я так і зробив, і вже за хвилину був на Майдані.

Хтось сказав, що під мостом роздають каски. Пішов туди. Взяв той символічний захист, бо він ледве тримався на голові. Пам'ятаю, бачив Олександра Положинського, Володимира В'ятровича, Андрія Ілленка з розбитою головою, отця Андрія Дудченка, Тамілу Ташеву. Далі весь час до ранку був під мостом на Інститутській. Коли міліціонери почали розбирати барикаду і тиснути, всі взялись попід руки і стали однією стіною. Те, що було далі, – загальновідомо.

А тепер про Бога.

Кілька разів здавалося, що менти нас «продавили» і от-от захоплять всю Інститутську. Вони були в 50 метрах за нашими спинами, відрізаючи оборонців мосту від будівлі «Укоопспілки», і прямо перед нами. Іноді їхні «передові» опинялись буквально

в кількох метрах збоку. Але люди, мобілізуючись, знову відтискали їх за межі барикади. Кілька разів виводили побитих чи потруєних газом.

Ми стояли так щільно, що не було можливості побачити, хто за спиною. Мене ззаду страхував якийсь сильний, мовчазний чоловік. Він не «матерився», не вигукував команди, він просто страхував мене. Час від часу, коли менти тиснули, а ззаду тиснули наші, я навіть боявся, що зомлію, і мене у цьому натовпі розчавлять.

І тут у якусь коротку мить перепочинку у нього задзвонив телефон. Нас було так багато, що я не міг навіть поворухнутись. А він швидко дістав телефон і абсолютно спокійним голосом сказав комусь у трубку: «Ні, все добре, можу». І почав читати молитву. У телефон. Але фактично мені на вухо. Бо він був просто за моєю спиною.

Це не був «Отче наш» чи якась інша відома мені молитва. Я не можу повторити жодного рядка. Але це було настільки сильно і вчасно, що я подумки повторював сказане ним. Він говорив десь кілька хвилин. Потім замовк. Потім почався черговий наступ ментів. Ми його відбили. І як тільки стало можливо розвернутись, я швидко розвернувся, щоб побачити цього чоловіка. Але нікого не було.

Я кілька разів розповідав цю історію знайомим. Судячи з інтонації, з якою цей чоловік читав молитву, він міг бути протестантським священиком – чомусь мені спершу так здалося. Але тепер, коли прокручую в голові події тієї ночі, яка пролетіла мов одна мить, я впевнений, що це був не священик, це був – Він.

Я був виснажений бійками і штовханиною і десь близько сьомої ранку вирішив піти на метро. «Майдан Незалежності» і «Хрещатик» не працювали, тож пішов на «Театральну». Площа перед КМДА була покрита льодовою кіркою.

Коли порівнявся з ЦУМом, то з-за рогу посунуло дуже багато спокійних, зосереджених чоловіків, які приїхали на метро і спішили на Майдан. Нерви не витримали цього видовища, сльози покотились по обличчю, але якось умить стало спокійно, була абсолютна впевненість, що Київ ми «їм» не здамо.